СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 207. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 4-го вересня 1936. — VOL. XLIV. No. 207. Jersey City, N. J., Friday, September 4, 1936. THREE CENTS

НОВА СПРОБА ПЕРЕЛЕТІТИ АТЛЯНТИК

НЮ ЙОРК. — У середу коло пів до 5-тої години зполудня вилетіли з місцевого летовища Флойда Бенета летун Ричард Мерил та актор Гарі Ричмен з наміром дістатися до Лондону без осідання на сушу або море.

Вилетіли вони в мрачну годину, розчисляючи на те, що на океані будуть мати гарну погоду. Сподіваються прибути до Лондону за 20 годин. У своїх перших донесеннях кажуть, що летять високо, бо пересічно на висоті 10,000 стіп над плесом моря. Летять зі скорістю 200 миль на годину. „Ол із вел", радіював Мерил у своїй останній депеші з віддалі 1,881 миль від летовища Флойда Бенета.

Їх літак важить з ладунком і топливом сім тон.

ЗАХОДИ ПРОТИ КАТАСТРОФИ ПОСУХИ.

ДЕ МОЙН. — Президент Рузвелт обїхав навіщені посухою околиці стейтів Колорадо й Небраска та приїхав до Де Мойн, Айова, щоби підготовити збори ґубернаторів стейтів, діткнених посухою.

У неділю думає він говорити на радіо про висліди своєї тури по цих околицях.

Республиканський кандидат на уряд президента, ґубернатор Ландон, виїхав на ці збори автомобілем, наміряючи теж оглянути по дорозі діткнені посухою околиці. Він заявив, що буде на конференції, але подасть свою пораду тільки тоді, як її його попросять.

ЯК ПОШИРЯЮТЬСЯ МОРСЬКІ ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд повідомив Анґлію, що він задумує лишити в службі „старі" контрторпедовці на 40,000 тон містоти, не зважаючи на постанови лондонської морської угоди в 1930-тім році.

Америка зробила цей крок тому, що кілька місяців зробила щось подібне Анґлія, а ця задержала була старі кораблі, покликуючися на морські зброєння Італії й Франції.

ХОЧУТЬ ЗЛОВИТИ ГОЛОСИ МУРИНІВ.

НЮ ЙОРК. — Сорок муринських провідників, духовників і громадських діячів зорґанізували так звану „Стенлі Гай'з Ґуд Нейбор Ліґ", що поклала собі за ціль приєднати голоси муринів для кандидатури Рузвелта. На зборах муринського відділу орґанізації „Вай-Ем-Сі-Ей" у дільниці Гарлем говорила в середу пані Рузвелтова.

Тимчасом Републиканська Партія зєднала собі Джесі Овена, відомого муринського бігуна, щоб він обїздив край з промовами за вибір президентом Ландона.

Зприводу жидівського Нового Року президент Рузвелт вислав святочні поздоровлення жидам на руки синдикату жидівських ґазет, що обслугує 59 тижневиків в Америці.

13-ЛІТНІЙ ХЛОПЧИНА ВБИВНИКОМ.

ВЕСТФІЛД (Ню Джерзі). — Поліція арештувала й поставила перед велику лаву присяжних суддів, як підозрілого за вбивство 13-літнього хлопця, Ілайджу Фармера.

Поліція каже, що цей хлопець пробив ножиком 38-літнього Джана Тейлора, коли цей бився з матірю хлопця, Ніною Фармер. Пробитий усів на авто, щоб дістатитися до лікаря. Його знайдено неживого в авті, яких 100 ярдів від фарми.

Всі троє мурини.

ЛІК НА САМОГУБСТВО?

ГАНОВЕР (Ню Гемпшір). — На зборах Американського Психольоґічного Союзу прочитав д-р Абрагам Маєрсон з відділу психольоґічного розсліду при месечусетськім стейтовім шпиталі в Метапані реферат про своє відкриття ліку, що, як він каже, помагає людям, хорим на депресію. Прелеґент говорив, що він уже випробував свій лік для облекшення душевних мук пригноблених людей, які їх часто доводять до самогубства.

Він назвав цей лік бензедриною. Бензедрина має в собі певну порцію адреналіни, себто залозної виділини, що її відповідна залоза викидає в тіло, коли людина в небезпеці.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ У МЛИНАХ.

МИНЕАПОЛИС (Минесота). — Один з найбільших страйків в історії мучного промислу закрив тут великий млин „Пилсбері Ей", що виробляє по 10,900 бочок муки денно. На страйк вийшли коло 1,800 робітників.

СТАВЛЯТЬ ПЕРЕШКОДИ ОРҐАНІЗУВАННЮ СТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Филип Морей, голова комітету орґанізації сталевих робітників, виступив з публичним закидом проти сталевих підприємств, що, мовляв, вони не пускають робітників орґанізуватися в самостійні юнії й у тій ціли кажуть робітникам працювати в „День Праці", щоб робітники не могли йти на орґанізаційні збори юнії.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИВСТВО ЖІНКИ.

Поліція в місцевості Ля Хоя, Каліфорнія, знайшла тіло панни Рути Мюр, 48-літньої дочки банкира з Сан Антоніо, Тексас. Тіло було сильно побите. Видно, дівчина вмерла від побоїв. Поліція розвела негайно широке слідство над убивством і арештувала для допитів усіх підозрілих людей. Та допити 20 осіб не дали ніякого висліду.

СОВЄТИ ЗАТРЕВОЖЕНІ РУМУНІЄЮ.

Совєти дуже незадоволені з цього, що в Румунії відійшов від влади старий дипльоматичний лис Титулеску. Вони теж здають собі ясно справу з того, що це означає зворот Румунії до Німеччини, а з тим і втягнення цілого Балкану під німецькі впливи, головно економічні.

ВЯЗНИЦЯ ЗА ПОЛІТИЧНИЙ ДОТЕП.

В Німеччині було кілька випадків, що за оповідання політичних дотепів покарали виновників вязницею від 6 до 18 місяців. В мотивах присуду трибунал підкреслив, що хто поширює політичні дотепи й анекдоти, є найбільшим ворогом держави.

А ТАКИ НЕ ВТІК!

На дах перед комoрником утік Станислав Ґронський з Бжини (Новосандеччина), коли той прийшов з поліцаєм, щоб виконати на ньому особистий примус у формі 5-денного арешту. Ґронський кидав з даху камінням і коли коморник виліз туди за ним, хотів скинути його на землю. Суд засудив цього доморослого акробата на 4 місяці вязниці.

З ДОРОГИ, ТУЗ ІДЕ!

Так імовірно думав собі візник Тишковський у Варшаві та чекав, щоб трамвай вступився йому з дороги. Коли моторовий трамваю вияснював візникові правила поведінки, цей вдарив його батогом по голові. Тепер останнє слово в цій справі має сказати суд.

ДИТИНА — ВЕЛИТЕНЬ.

На французькім лікарськім конґресі в Перпініяні проф. університету в Тулюзі, д-р Кальве, мав реферат про рідке явище в медицині. Під його доглядом знаходиться 5½-літній хлопчик, високий 1 метер 28 цм., який важить 38 кґ. Це є норма для 14-літнього хлопця. Низький голос хлопчика зовсім нагадує голос дорослого мужчини. Проф. Кальве говорить, що таких випадків скорого розвитку дитини дуже мало, бо в історії світової медицини є їх не більше як 200.

ХЛІБ З ПІСКОМ.

Таке ствердив апровізаційний відділ при варшавськім маґістраті. Деякі пекарні випікають останніми часами гірші роди печива. Одна з пекарень випікає хліб стухлий, і бохонці, замісць пів кіля, важать тільки 480 грамів. Часто хліб є темний, збитий і глинястий, з муки, що змішана з піском.

МУРИН ІМЕНОВАНИЙ МІСЬКИМ СУДДЕЮ.

Нюйорський посадник Ля Ґвардія йменував між трома новими суддями мурина Майлеса Пейджа. Це буде суддя з чорної раси. Його річна платня виносить 10,000 долярів. Він є визначним громадянським діячем серед муринів Гарлему.

ЯК МОЛОДИЙ ЖЕНИТЬСЯ ЗІ СТАРОЮ.

Гринь Дятишин з Трибуховець, пов. Бучач, взяв собі жінку старшу від себе одинацять років. Видко, що співжиття не дуже було щасливе, бо перед кількома днями Гринь узяв веретено і пробив ним свою жінку в кільканацятьох місцях у плечі та груди. Стан жертви безнадійний. Дятишин сам віддався в руки поліції.

ПРОЦЕС ЗА ПІДБІГУНОВУ ВИПРАВУ.

Влітку 1934 р. виїхала з Копенгаґену на пароплаві „Ґустав Гальм" наукова експедиція до східньої Ґренляндії, щоб там розслідити умовини життя і вернутись перед зимою назад. Капітаном пароплаву був Вестмар, що вже нераз їздив до Ґренляндії, провідником науковим д-р Кох. Коли пароплав вернувся з гарною добиччю, виявилося, що експедиція залишила на місці трьох своїх помічників-ескімосів, які ледви перезимували. Ці ескімоси почали процес проти орґанізаторів експедиції, домагаючись відшкодування за терпіння. Професор Кох видрукував опис цієї подорожі, розясняючи, що ніхто не винен їх терпінням. Літо 1934 р. було дуже непогідне, ввесь час з дощем і мрякою. Коли три ескімоси-мисливці віддалились занадто на північ, д-р Кох остерігав їх завчасу перед несподіванками вчасної зими. Він пробував навіть допомогти ескімосам літаком і взяти їх назад, але вони загнались за далеку смугу леду. Ескімоси знаходились у меншій небезпеці, ніж інші ґрупи виправи, яким треба було раніше прийти з допомогою. Щойно судовий процес рішить, чи вина тут на боці вченого. Данська преса реферує обєктивно обосторонні голоси.

ЧОЛОВІК ЗЇВ ГАДЮКУ.

У большевицькім селі Подлугови селянин І. Рістіч проглинув підчас сну гадюку. Коли прокинувся, побачив поза устами хвіст, голова гадюки була вже у шлунку. Він перегриз її, але вмер від укусу гадюки.

ТРИМАЙ ЯЗИК ЗА ЗУБАМИ.

Про це щойно тепер будуть памятати два емерити з Лежайська, до яких у цукорні присівся поліцай Ян Сафіновський, що приїхав до містечка на відпустку. Слово по слові й розмова зійшла на тему „заїзду" Добошинського. Не знаючи, що мають до діла з агентом, емерити не крилися зі своїми думками й відважно висловлювали свої погляди на теперішні відносини в Польщі. Агент доніс про це владі і оба емерити попали до вязниці.

АФРИКАНСЬКА ПРИГОДА ПІД ВАРШАВОЮ.

До А. Левандовського до села Ґоломбкі Старе недалеко Варшави приїхав у відвідини його давній знайомий з війська, сенеґальський мурин Шарль Дравен. Кілька днів після його приїзду грім ударив у недалеку стодолу, що згоріла. Селяни дійшли до переконання, що мурин — це нечиста сила і що це він є причиною пожежі, тому юрбою пішли під дім Левандовського і зажадали, щоб Дравен негайно покинув село. Бідному муринові не залищалося нічого іншого, як погодитися з тим виявом гостинности і дати ногам знати, роздумуючи над культурою деяких европейських народів.

ПОХОВАНА ЖІНКА ВЕРНУЛАСЯ ДО ЧОЛОВІКА.

Варшавський муляр Бжезінський любив випити і, випивши, нераз і вибив жінку. По одній більшій суперечці жінка пішла з хати з синцями і більше не вернулася. По кількох днях знайшли на цвинтарі трупа якоїсь жінки, якої лице було побите і напухле. Родина Бжезінської чомусь рішила, що це нещасна жертва подружжя. Справили похорон і поминки, але правдива Бжезінська вернулася по кількох днях і оповіла, що була в товаришки на селі. Тепер має клопіт, бо мусить переводити ріжні формальности, щоби признали її за живу.

КАРА СМЕРТИ ЗА КАТАСТРОФУ НА ЗАЛІЗНИЦІ.

Спеціяльний кореспондент „Правди" подає з Чіти на Сибірі про закінчення процесу виновників залізничої катастрофи на стації Каримская. Дижурного урядовця руху, Волкова, засудили на смерть, інших на вязниці від 3 до 10 літ.

СКЕЛЯ, ЩО ТРЕМТИТЬ.

Чимало американців, що виїжджають до Европи і шукають там чудасій, відвідуючи Францію, зупиняються у Бретанії, щоб там поглянути на цікаві скелі. В околиці Гуельґот, де є величезні ґранітові бльоки, є одна печера з озером, де камені творять форми ріжних домашніх посудів. Місцеві мешканці приписують цим предметам божеське походження, називаючи їх „Кухнею Богородиці". Недалеко цієї печери стоїть величезна скеля з одного каменя 7 м. заввишки і 5 м. завширшки, вагою 100,000 кільо. Можна на нього входити, але камінь такий чуткий, що мала дитина може порушити ним так, що він тремтить.

ОБІКРАЛИ БАБУНЮ.

„Тож пропиймо малий домик нашої бабуні" — співають аматори шиночків. Але 16-літня Тавба Левіт воліла готівку. Вона поїхала до своєї бабуні до Брюселі, вкрала в неї 1 тисячу франків і біжутерію та вернулася назад до Польщі. На домагання бельгійської влади польська поліція заарештувала нелітню злодійку, що так погано віддячилася за гостину, і відобрала від неї вкрадені гроші.

ТРАҐЕДІЯ ҐЕНИКА — ГАНЬБА І СТИД XX. СТОЛІТТЯ

УЖГОРОД (Закарпаття). — Так пише ужгородське „Українське Слово" про траґедію робітника-українця Миколи Ґеника та його родини. Як відомо з давніх донесень, родину Ґеника, що походить з Галичини й осіла на Закарпаттю по світовій війні, чеська влада виселила, а польська влада не схотіла впустити її до рідного села в Галичині. І так родина ця перебувала довгий час у горах, на границі між Галичиною і Закарпаттям, живучи на триметровім невтральнім пасмі, що піддідлює теперішню Польщу від тепірішньої Чехословаччини. Польські власти по довгих муках позволили вкінці вернутись до рідного села, що є недалеко границі, жінці й дітям Ґеника, а він сам живе далі в маленькій колибі, яку собі збудував на згаданім триметровім пасмі. Час від часу добрі люди чи рідня приносять йому там їсти. А він сидить, гризеться тим, що нема кому заробляти на жінку і діти, та все ще надіється на „людську справедливість і людяність". Збираючи жертви на допомогу тій нещасній людині, „Українське Слово", згадуючи Польщу, додає: „Ганьба і стид, що в XX. століттю може щось подібне відігратися в середині цивілізованої і „культурної" Европи".

ЧЕХИ ПРОТИВНИКИ АВТОНОМІЇ.

УЖГОРОД. — Є такі, що живуть на Закарпатті й протестують проти надання Закарпаттю автономії. Про них пише „Словак" у статті з 22 липня, затитулованій „Підкарпатські чехи протестують проти автономії". Це ті чехи, що по прилученню Закарпаття до Чехословаччини налетіли на Закарпаття як чорні круки, позабирали щонайкращі посади, позакладали повно чеських шкіл і товариств, а тепер віддячуються тій країні тим, що не хочуть, щоб вона мала такі права, де автохтонне українське населення могло би прийти до якогось голосу, а то й влади.

ПЕРЕДОВСІМ — РОСІЙСЬКА МОВА.

КИЇВ. — Державний університет у Києві оголосив, що прийматиме студентів першого річника на правничий факультет. Умовою вступу є іспити, що в їх програмі основне місце займає — російська мова і література. Таке оголошення подає київський „Комуніст" з 2-го серпня 1936 р.

НЕ МОЖНА ДАВАТИ УКРАЇНСЬКИХ ІМЕН ПРИ ХРЕЩЕННЮ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина).—У Жадові, на Буковині нотар забороняє давати при хрещенню українські імення, як Святослав, Всеволод, Любомир, Ростислав та інші, а дозволяє лише такі як Ніку, Гавріла, Лівію, Ротіка і тим подібні.

НАСАДЖУЮТЬ ВІЙСЬКОВИХ КОЛЬОНІСТІВ.

РІВНЕ (Волинь). — Надано „акти власности" на українську землю 20 польським військовим кольоністам. Польська влада влаштувала з цеї нагоди велику параду, на яку стягнули польських кольоністів з цілої Волині.

ХОТІЛИ ЗАСУДИТИ ЗА ПІСНЮ.

БЕРЕЖАНИ (Галичина). — Польський суд хотів засудити 8 хлопців з села Лапшина за „зневаження прилюдно польського народу". Зневагу добачив суд у співані на весіллю такої пісні: „Прийшли кати до нашої хати — вісімнацять літ минає, як наш брат у неволі погибає. Ляхів побєм, а Україну збудуєм. Кайдани зривай, а Україну добувай". Не можна було видати засуду, бо свідки не могли доказати, хто саме співав ту пісню.

ПОВСТАНЦІ Й ЛЬОЯЛІСТИ ПРО СВОЇ ПЕРЕМОГИ.

ГЕНДЕЙ (Франція). — Повстанські війська зломили опір льояльної армії в Іруні і ця твердиня вже так якби втрачена для уряду в Мадриді. Але уряд влаштовує велику демонстрацію в столиці з цього приводу, що знищив летунську стацію, з якої повстанці робили налети на столицю.

Так, як тепер стоять справи, виходить, що рішальним чинником буде летунська сила, а щодо цього повстанці є в кращім положенню. Кажуть, що дістають поміч з Італії в летунах і літаках.

АНҐЛІЯ ПЕРЕХИЛЯЄТЬСЯ НА СТОРОНУ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Страчення Совєтами політичних вязнів, як це мало місце в останньому часі, викликало в цілій Анґлії неприхильне відношення до Совєтів навіть серед тих кол, що були за союз Анґлії з Совєтами. Це є причиною, що уряд не хоче звязувати себе надто тісно з Францією, яка звязана з Совєтами. І тому рад зближитися до Німеччини. Пишуть що в звязку з тим виїхав Ллойд Джордж до Німеччини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЖЕ Й ПО АНҐЛІЙСЬКИ

Можна сказати, що наша іміґрація вже ввійшла в другу фазу свого національного існування в Америці. Ми вже опинилися в періоді, якого кінця старе покоління не дожиє, а дожиє його тільки те покоління, що вже вродилося на американській землі. Річ природня, що така велика зміна мусить потягнути за собою і велику зміну в цілім нашім національнім житті в Америці. Настали не тільки нові часи, але й цілком нові обставини, які вимагають від нашої іміґрації нових засобів, нових метод організації й нової енерґії для створення такого нового життя, в якім залишилисьб ідеали старого покоління.

Здавалосьб, що це такі прості та самозрозумілі речі, що повинніб захопити увагу всього думаючого нашого громадянства. І можливо, що воно так і булоб, якби ті, що займають передові позиції, думали про ці справи і якби вважали своїм обовязком глядіти на нашу справу в Америці як цілість і з інтересу цеї цілости, а не зі свого особистого інтересу чи інтересу свого власного загумінка. А що так не є, тому є ще в нас і тепер нагода для всяких анархізуючих авантурників і спекулянтів виправляти ріжного роду оргії на національним організмі нашої іміґрації. До цього можнаб не привязувати великої ваги, бо таке бувало тут попередньо в десятках ріжних видань. Зявлялось і щезало. Але біда тепер у тім, що найновіші анархістичні спроби втягають до своєї акції тут роджену молодь. Біда в тім, що тепер обкидується болотом наші інституції, наші часописи, нашу народню працю і наші провідні одиниці вже й анґлійською мовою. Давніше це бодай була наша домашня справа. Давніше ми самі про це знали, а більше ніхто. І самі робили з тим порядок, не даючи американцям змоги знати про найтемніші сторони нашого життя, яких вони не зрозумілиб, а тільки витягнулиб з поодиноких фактів дуже погану опінію про цілу нашу іміґрацію, а то й цілу нашу націю. Завважуємо, що ми, здається, одинока чужинецька нація в Америці, що хоч тут наймолодша, то вже здобула рекорд у цього роду „американізації", що зачинаємо по анґлійськи плюгавити себе самих. І то вживаючи до цієї роботи так тут роджені душі, що то перебрали зо старого покоління ті чорні риси характеру, що й давніше не давали нашій іміґрації скупчитись біля національного ідеалу і витворити певний спільний плян народньої праці в Америці.

Звертаємо увагу нашого громадянства на ці погані прояви. І радимо кермуватися тут здоровим розсудком. В першу чергу треба охоронити нове покоління перед цею деморалізацією, що нищила стару іміґрацію. А далі треба розбирати все розумом і прибивати в зародку те, що нічого не будує, а нищить те, що збудовано.

НА ЕСПАНСЬКІЙ ШАХІВНИЦІ

Увага цілого світу прикована до еспанських подій. Ніхто нже не сумнівається, що крівава боротьба між двома ворогуючими партіями в Еспанії є одночасно боротьбою двох ідей, що змагаються в цілій Европі, а може бути, що і в Америці. Одна ідея — це національна солідарність супроти всіх інтернаціональних теорій, теорія національно-суспільницького орґанізму, в якому кожна клітина є нерозривно звязана з цілістю і сповняє всі свої функції на користь не тільки свою власну, але й на користь цілого того орґанізму, в якому кожна клітина відчуває, що здоровля й добробут цілого орґанізму залежить від її власного стану, таксамо, як і її стан залежить від здоровля і загального стану цілого орґанізму. Цю ідею орґанічної єдности і повязаности всіх верств і кляс кожної відповідної нації намагаються застосувати з одного боку в гітлєрівській Німеччині, а з другого боку в фашистівській Італії. Можна твердити, що ця остання саме величезним напруженням усіх клітин свого національного орґанізму перемогла спротив 52 націй світу та виграла за найкоротший час одну з найтрудніших кольоніяльних війн, які тільки коли випадали на долю якомунебудь народові. Ціною жертви яких трьох тисяч італійців фашистівська Італія здобула для свого народу величезну імперію, де вже кілька соток безробітних італійських робітників і селян, інжинірів і урядовців знаходять роботу і добрий шматок хліба. І то без ніякого ушкодження інтересів місцевого населення, яке в числі 10 міліонів не мало ніякої можливости, без відповідного знання й орґанізації, використовувати територію, більшу чотири рази від Італії, в якій живе більше як 40 міліонів люду.

Втіленням другої ідеї, ідеї клясової боротьби, з систематичним винищенням усіх кляс на користь одної, з системою постійного терору, з проповіддю ненависти, доноцицтва та безбожництва, являються Совети, а останніми часами їх слідом пішла нещасна Еспанія.

Це підносимо не для якоїсь пропаґанди, а тільки на те, щоб ствердити певні факти.

Ми всі дуже добре знаємо, до чого довели Совети нашу багатющу Україну. Ми всі знаємо, скільки українського народу винищено в громадській війні, а потім систематичним терором і нарешті неменше систематичним голодом. На що те все сталося? Хіба на те, щоб українське населення жило гірше від африканських муринів, в злиднях і неволі під московськими визискувачами. Тепер прийшла черга на Еспанію. Москва розпалила в Еспанії громадянську братовбивчу війну, що уносить, як вираховують, неменше як по тисячі вбитих денно. Зсолідаризована національно Італія виграла далеку війну і здобула собі величезну імперію, втративши три тисячі вбитих і померлих від ран та хворіб. А Еспанія в братовбивчій війні, без усякої для себе користи, і навіть з величезною для себе шкодою, втрачає по тисячі люду денно! Ось контраст, з якого ми, українці, могли би **багато навчитися,** якщо наш власний досвід нас іще нічого не навчив.

Зрештою громадянська війна не була би ще таким страшним лихом, коли би йшла справа тільки про певні політичні орґанізації, що не бачать іншої можливости прийти до влади, крім шляху збройної революції. В усіх часах світової історії так бувало, і так певно й буде. Але московські ідеї й методи надали модерній громадянській боротьбі такого жаху, якого давні війни не знали. Розстріли полонених, схоплених зі зброєю в руках, при фізичній неможливости знаходити для них приміщення і їжу та при великій можливості, що ці полонені при першій-ліпшій нагоді знову схоплять за зброю, можуть знайти бодай деяке зрозуміння: бо так усе було і певно так усе буде. Але систематичне винищування беззбройних і беззахисних священиків, черців і черниць, систематичне винищування старших людей, які ніколи не думали хапати за зброю, а мали тільки ту невигоду, що не належали до кляси розаґітованого Москвою анархістичного пролетаріяту, — ось що ніколи не може бути зрозуміле з точки погляду людської, а не московсько - большевицької.

На еспанській шахівниці розіграється величезна жахлива гра двох світових концепцій, і нема сумніву, що від висліду цієї гри залежатиме теж доля Европи. Якщо переможуть в Еспанії фашисти, у Франції може дуже швидко відбутися фашистівська революція проти уряду людовго фронту, що постійно помагає большевізуючому мадридському урядові. Тоді ціла західня Европа стане віч на віч з большевицькою Москвою. Якщо переможуть большевики в Еспанії, прийде незабаром большевизм і в Франції, і тоді Европа поділиться на два табори, що неминуче прийдуть до збройного конфлікту, бо одночасне існування їх в Европі є неможливе. Ось чому тепер бачимо в Европі тяжку дипльоматичну суматоху. Ось чому Москва напружує всі сили, щоб допомогти еспанським товаришам. І ось чому їм у цьому допомагає французький людовий фронт із своїм урядом, загроженим у своюму існуванні. Або ті, або інші! Третього не може бути. В моменті найбільшої крізи, яку коли зазнавав світ, нема місця на середні ліберальні позиції: йде боротьба на життя і на смерть. І від вислідів цієї боротьби залежить доля і нашої України. І памятаймо, що в поразці Москви наше звільнення й перемога.

Евген Онацький, (Рим).

ДЕМАҐОҐІЯ

II.

Як було сказано в попередній статті, посол Вітик любив дуже збіговища. Він їх часто уладжував у Дрогобиччині й стягав на них ріжного сорту людей. Ціллю тих збіговищ не були річеві справи, тільки от так, щоб набалакатись та вилити жовч на український уряд. „Коли виринув конфлікт з президентом ЗУНР", пише В. Бірчак у згаданій статті у „Вістнику", й хоч той конфлікт іще не був розсліджений, виступив посол Вітик на нашому збіговищі з обвинуваченням президента. Серед інтеліґенції це викликало несмак і ми звертали увагу Вітикові, та дістали відповідь: „Тепер нема ніяких тайн перед народом; нарід повинен усе знати! А ви хочете далі нарід держати в ярмі, далі хочете йому закрити всі тайни, як дитині. Але нарід не дасть собі того зробити" і т. д.

Перед усякими зборами Вітик завжди повторяв: „Народе, ти здобув державу, і тепер усе твоє! Гляди: зелені ліси — тепер уже твої! Нафта, сіль і всі земні скарби — вже твої!"

„Загалом, говорить В. Бірчак про ті часи демаґоґічного правління, „апетити були розбуджені, не в тих, що працьовиті, дбайливі, пильні та що мало надіються на дурнички, а в тих легкарів, що все привикли легко, дурничкою жити; в тих, що не будують, не тримають держави на своїх плечах, лише тих, що вважають державу дійною коровою. В них збудились апетити".

Порівнюючи ті часи з нашим суспільним життям в Америці, мимоходом насувається страшна подібність з тим, що діється ось тут серед нас. Змінилася тільки зверхня форма і назви, а зміст остався вцілості той самий. Бо й тут маємо часто до діла з типами, які не будують, не тримають даної орґанізації на своїх плечах, лиш уважають орґанізацію, як засіб, щоб видряпатися по ній на певне видне суспільне місце. І як довго їм це вдається, так довго вони „патріоти", „люблять нарід до загину", „дбають про орґанізацію", „душу й тіло віддають" за неї. Колиж орґанізація їх за щось відсуне, або коли хтось уразить їх хворобливу амбіцію, то ці „великі патріоти" відразу переміняються у скажених собак і починають з заїлістю нищити все довкруги й валити ту орґанізацію й ту ідею, за яку ще вчера присягали „віддати душу й тіло".

Та вертаймось до дрогобицької демаґоґії. Обставивши себе теж демаґоґами, тільки меншими й гіршої якости, посол Вітик незадовго сам відчув, який це непевний елемент для орґанізаційної будови. Цей елемент укусить свого власного провідника за литку в моменті, коли провідник найменше цього сподівається. В 1919 році Вітикові прийшлося виїхати на якийсь час на Велику Україну. Скориставши з його відсутности, демаґоґи почали підносити бунт і почали скликувати на свою власну руку всякі збіговища, на яких обкидали болотом свого власного провідника. Серед тих отаманчиків - бунтарів на перше місце вибився Сосюк. В. Бірчак подає ширшу характеристику цього „провідника", яку ми вцілости передаємо. Читач побачить, що всі демаґоґи шиті з одної і тої самої матерії.

„Сосюк походив з села Лішні, ходив колись на перший рік учительської семинарії та не скінчив її. Потім робив патріотичну роботу: від філії „Просвіти" їздив провірювати читальні, аґітував у часі виборів, тощо. Але тій людині бракувало річей, яких мусимо вимагати від тих, що беруться ширити освіту між селянами. Сам не був освічений, його промови були плитонькі і крутилися коло передвоєнного: кривда нам. (Це було в часах української влади). Крім цього не був правдомовний... Викрито згодом, що він, занятий у Народньому Домі, фальшував виписи з табулі; занятий у філії „Сільського Господаря", збирав у селян гроші на господарські прилади й насіння, одначе не доставляв їх. З обох інституцій його викинено. Тоді один з місцевих адвокатів українців приняв його на писаря до своєї канцелярії. Він мріяв про посольський мандат, ось тому й дуже старався бути популярним і завжди хотів когось репрезентувати. Виступаючи перед селянами, говорив: „Ми, українська інтеліґенція" — отже у своїй скромній особі репрезентував українську інтеліґенцію. Одначе виступаючи на зібранні перед інтеліґенцією, казав: „Ми, український нарід". У часі війни дійшов до булавного, в тому характері вступив і до української армії. В чужій (австрійській) армії він слухав інших, і був би й життя своє положив під Верденом, чи де там; але в своїй власній армії він не потребував слухати нікого. Раз тому, що був „патріотом", а друге, що був „хтось", „репрезнтант" українського народу й української інтеліґенції. Але що старшини вимагали таки послуху, зачав проти них бунтувати стрільців".

Така характеристика цього Сосюка і така його діяльність. І ось він, той Сосюк, у часі відсутности Вітика скликав своє власне збіговище і на цьому збіговищі гостро скритикував свого власного провідника, Вітика. Критикував, очевидно, не річево, не фактами, не передуманими та провіреними закидами, та не на те, щоби прочистити нездорову атмосферу. А критикував тільки тому, щоби повалити свого старого „божка" й самому заняти його місце. На цьому збіговищі, між іншим, сказав, що всі інтеліґенти це злодії, хабарники. Колиж знайшлися такі особи, що зажадали від нього доказів і імен, цей „представник народу" сказав: „Браття селяни! Пани крадуть, беруть хабарі, а від мене жадають доказів і фактів. Браття селяни, виж знаєте, що коли котрий пан краде, або бере хабаря, то мене не кличе на свідка. Отже звідки я маю мати докази? Проте всім відомо, що всі пани крадуть. Чи не так, український народе?" Колиж на салі деякі люди далі настоювали, щоб він подав бодай одного провідника, який украв гроші, то Сосюк сказав: „Пани з Вітиком загарбали наші добра. Пани вже досить нализалися, тепер най пустять нас, щоб і ми полизали трохи". Вислід тих зборів, очевидно, був такий, що розумніші і характерніші селяни, робітники й інтеліґенти забралися з цих зборів, а полишили саме шумовиння. Та те шумовиння не дало за програну. Воно „зорґанізувалося" у свій гурт й далі ширило несотворені речі про українську інтеліґенцію, про уряд, про своїх провідників, і немов скажена собака нищило таки свою рідну владу. В той час найкращий цвіт українського народу крівавився на фронті, щоб своїми грудьми заслонити рідний край перед ворогами.

Але, на жаль, ця демаґоґія і це шумовиння не перевелося до нині. Бо, як було згадано вище, шумовиння може змінити околицю, може прибрати іншу форму й назвати себе іншою назвою, одначе робота цього шумовиння буде все одна і та сама. В Америці маємо аж надто доказів, як це шумовиння, що то прикидається „заступниками народу", обкидає болотом тих провідників, що впродовж довгих літ давали стільки доказів справжнього патріотизму і характерности. Воно пускає брехливі вістки про ріжні грошеві зловживання, або робить несамовиті закиди на їх характер. Одначе можна бути певним, що українська суспільність в Америці з тою руїнницькою мізерією дасть собі раду. Один фільософ сказав, що „силу і здоровля даної суспільности не треба судити по тім, чи діються в ній свинства, тільки по тім, чи суспільність має на стільки сили й охоти, щоб ці свинства викорінювати". Наша суспільність, як у краю так і на еміґрації, вже настільки розумна, що всяким демаґоґам, руїнникам і шумовинню не дасть собі так легко засипати піском очі.

Ґабріеля Реваль.

ПЕРЛА БАРСЕЛЬОНИ

(4)

Донна Нієвес відійшла. Маркіз узявся знову до роботи. Читав саме тайний рапорт поліції у справі останнього замаху. А саме, анархісти постановили віхати у свято в саму середину юрби й кинути бомбу. Вдалося перешкодити нещастю; замкнули зовсім головну вулицю Пасео де Ґрасія для руху возів. Замаховці розчаровані втекли з авта, а бомба вибухла в пустій бічній вуличці, та не заподіяла шкоди.

Виновників змови досі не зловили, одначе поліція була вже на їх сліді.

Нараз у душі ґубернатора зродилося підозріння. За хвилиночку секретар подав йому телефонічну слухавку, яку ґубернатор схопив нервово.

— Чи сеньора Д'Аґуіляр при телефоні?... Так, дякую дуже... Певно, що приїдемо... Та я хотів подякувати пані... за що? Якто защо? Ви, пані, були такі добрі зателефонувати до моєї дочки та сказати їй, що вишлете авто... Що?... Ви не телефонували зовсім?... І не поручали авта?

Ґубернатор відставив слухавку та зірвався від стола. Був блідий наче стіна. Глянув у вічі секретареві. Один одного зрозумів.

— Сарія! — відізвався придавленим голосом. — За кілька хвилин це авто заїде до палати. Скажіть зараз портієрові, хай перепустить авто на другий бік і щоб зараз після того замкнув усі брами. Тепер уже маємо їх. Не втече нам ні один! Колиж би пробували ставити спротив — стріляти!

Сарія вибіг із кабінету. На щось таке відважитися тут, у самій ґубернаторовій палаті! Це божевілля! І як небагато хибувало, щоб їх чортівський плян удався! Ґубернатор ходив нервово по кімнаті, наслухував і заглядав у вікно. У палаті було вже темно. Лише в кімнаті донни Нієвес світилося ще. Слава Богу, дитина була ще дома, врятувалася від небезпеки, ганьби, а може і смерти.

Не міг усидіти на місці — відчинив двері, перебіг скоро кілька кімнат і впав у кімнату дочки. Стояла сама перед зеркалом і підспівувала якусь пісеньку. Як побачила батька, підбігла до нього врадувана.

— Бачиш, тату, я вже готова. Ах, уже й авто! — скрикнула врадувано, як почула скрипіт відчинюваної брами та гук мотора. — Тож до побачення, тату!

— Не спішися так, зажди ще хвилиночку.

Здолу почувся голос портієра.

— Прошу заїхати під сходи на другому подвірі.

Ґубернатор старався не віддихати. Донна Нієвес дріжала з нетерплячки: стільки змарнованого часу, а їй так спішно поїхати та побачитися нарешті з Хаіме.

— Чому нічого не говориш, тату? Що з тобою? Може я заподіяла тобі якусь прикрість?

Колиж побачила його бліде лице, на якому відзеркалювалося велике схвилювання, допитувалася далі журливо:

— Тату! Що з тобою? щось у тебе болить? Ісусе Христе! — скрикнула — стріляють!

На подвірі роздалися вистріли — один, другий, третій.

— Тихо, дитинко моя найдорожча — успокоював її ґубернатор. — Це нічого... Ти врятувалася перед страшною небезпекою. Сеньора Д'Аґуіляр не висилала нікого по тебе... то вони хотіли схопити тебе!

— Вони — що за „вони"? — спитала дочка.

— Ці нужденники, що вже стільки злочинів у місті допустилися. Хотіли схопити тебе як заручницю. Та я відгадав їх пляни — і врятував тебе.

— Хто це тобі зрадив, тату? Як ти довідався про те?

— Я телефонував до сеньори Д'Аґуіляр. Вона зовсім не висилала авта по тебе.

— Хтож?... Хтож хотів мене схопити, хто? Говори, тату, хто?... Не знаєш... А коли то не був ніхто з тамтих нужденників?

— Хтож би ще інший міг бути, дитино?

Хтось застукав до дверей. Ввійшов секретар. Із його блідого, поважного лиця пізнати було, що вже по всьому.

— Скільки їх було? — спитався ґубернатор секретаря.

— Один лише, переодягнений. Під шоферським одягом мав балевий одяг. Кинувся на того, що хотів його арештувати. Тоді його застрілили. Знайшли при ньому ось ці річи.

І подав ґубернаторові чорну шовкову маску, колірову хусточку та малий закровавлений рульоник. Ґубернатор розвинув його нервово!

— Моя дочка! — скрикнув голосно.

— Дон Хаіме!

На перґамені видно було постать святої Евлялії, патронки міста, з рисами донни Нієвес.

— Дон Хаіме! Дон Хаіме! — плакала щораз тихіше донна Нієвес. — Ви вбили мені його! Я втратила мого коханого! Ах, як страшно ви мене скривдили.

І впала мертва на землю, наче скошена цвітка...

(Кінець).

Залежить.

— Скільки фляшок вина можете випити за один вечір?

— Нормально дві, по добрій вечері три, а як хтось фундує, то пять.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 6-го вересня, в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі на Комберленд Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Буде справоздання касове. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Напоминаємо членів ще раз, що кождий член повинен бути на тих зборах. Неприявний член буде караний згідно з ухвалою. — П. Любянецький, предс.; Н. Шевчук, кас.; П. Черкас, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. Збори оТв. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 5-го вересня, в годині 7-мій вечір, в гали під ч. 435 Мейн ул. Просимо членів взернути увагу на це оголошення і не думати, що оголошується лише так собі звичайно, але оголошується тому, щоб всі знали і щоб опісля не було нарікань, коли яка ухвала зайде без вашої приявности. — Василь Матійчук, пр.; Сергій Вінярський, кас.; Антін Вакулінський, секр.

Не доґодиш.

Пані Завзята: Я не віддалаб своєї дочки за чоловіка, що курить циґаретки.

Мирон: Алеж я курю тільки циґари.

Пані Завзята: Ну, я тільки не віддалаб її за чоловіка, що тратить гроші на циґари, коли циґаретки багато дешевші.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БРЕХНЯ ФОТОҐРАФІЄЮ.

Нюйорська ґазета „Геральд-Трибюн" доказала досить негарну брехню пропаґандистам „Адміністрації переселення". Брехню зроблено при помочі фотографії. Показалося, що один з фотоґрафів цього урядового бюра, висланий змальовати наслідки посухи, возив зі собою череп бика. Як тільки він знайшов потріскану від посухи землю, клав на землі череп бика, відступав кілька кроків і фотографував вид.

Можна сказати, що фотоґрафія потріснаної землі з уставленим черепом бика це занадто маловажна справа, щоб нею багато займатися. Всеж таки ґазети думають, що вчинок фотографа це низька штучка, негідна пристойної людини.

Читачам ґазет з цього далеко йдуча наука. Декотрі з читачів вірять насліпо в усе, що написане в ґазеті. Інші вже знають, що в ґазети попадае неправда, деколи несвідома, а деколи зовсім свідома, і замісць читати й розважати, що правда, а що брехня, вони не вірять у ніщо. Одначе деякі з них вірять в образки. Мовляв, у це треба вірити, боже я бачив з цього фотографію. От вам і наука: фотоґрафували череп на потрісканій землі, але цей череп привезено на потріскану землю Бог зна звідки.

ЧИ БУВ ТАМ БУНТ?

Донесли оноді телеґрами з Берліна, що у Рязані збунтувалися совєтські війська.

Тепер совєтський уряд у Москві каже, що берлінська телеграма це антисовєтська пропаганда й чиста брехня, виссана з пальця.

Можливо, що антисовєтська пропаганда виссала з пальця бунт совєтських військ у Рязані. Але й можливо, що просовєтська пропаганда заперечила правдиву вістку. Коли в інтересі ворогів Совєтів був бунт совєтських військ, то в інтересі Совєтів є, щоби бунту не було, а як він був, щоби про нього не знали.

Отже хто властиво збрехав, не знати. Цензура на збирання й пересилання новинок у деспотичних країнах робить скоре відкриття правди неможливим.

ЗАЛЕЖИТЬ.

Говорив оноді полковник Френк Накс, республиканський кандидат на уряд віцепрезидента Злучених Держав, в Рокі Пойнт, Ровд Айленд, свою чергову виборчу промову й звертався з осторогою до робітників:

Дивіться, робітники, добре, що діється в Европі! Дивіться, що сталося з італійськими робітниками, як вони помогли збудувати диктаторський уряд в Італії. Дивіться, що сталося з німецькими робітничими юніями, як вони установили націстичний уряд. Дивіться, що сталося з російськими робітниками, що установили комуністичну диктатуру.

Виходилоб, що таке може статися з робітниками й в Америці, як американські робітники не будуть „воч дер степ". Та це відай американські робітники знають, чого їм ждати від диктатури, але не знають, звідки вона може прийти. Накс каже, що вона може прийти від Рузвелта, а дехто думає, що від Ландона. Багато робітників тепер знаходиться у тому положенню, в якім знаходився відомий американський революційний провідник Бенджемин Френклин, що по проголошенню американської незалежности від Англії сказав, дивлячися на давній американський прапор, що зображав сонце на обрію моря: „Коби мені хтось сказав, чи це сонце сходить, чи заходить!"

ОБОРОНЦІ ДИКТАТУРИ.

Зрештою не такі суспільні, економічні й політичні порядки, як фашизм, націзм і комунізм, але ще гірші, бо навіть такі порядки, як старе царське кріпацтво, знаходили собі оборонців.

Адже це російське кріпацтво, якому рівне існувало хіба в старині, величав російський поет Карамзін у поезії про дуба, в котрій під образом дуба, „винесеного природою", змальовував шляхту, а під образом „слабого мірту" змальовував селян - кріпаків. Мовляв, коли скоїться буря, цей дуб закриває, як щит, слабого мірта.

Отже не всі поети йдуть Шевченковим слідом. Знайдуться поети й на оборону неволі.

ЩАСЛИВІ В ПОНЕВОЛЕННЮ.

Може хтось скаже, що Карамзінові і йому подібним нема що дивуватись. Адже Карамзін був дворянин, і тому не дивно, що він обороняв панську владу над кріпаками.

Правда, цьому нема що дивуватися, що крук крукові ока не довбає, але чи можна дивуватися, як кріпаки теж заявлються за кріпацтво, а проти визволождення? А проте такі були. В історії Росії є багато таких фактів, у яких селяни виступали прти ріжних освободженнь селян зпід влади панів. Були селяни, що повставали проти думок, що панам треба відобрати право женити кріпаків по своїй, панській, волі. А Бистронь, польський історик, каже, що, хоч панщина шкодила селянству, нищила його економічно, морально, підривала селянський характер, то всетаки було багато панщизняних селян, що собі панщину хвалили.

„Люди, менше самостійні, несмілі, покірні, чулися добре під опікунчими крилами панського двора", пояснює він це явище.

Це немовби осторога всім тим, що думають, що свобода така заманлива річ, що за неї всякий готов життя класти. Факти показують, що відповідним вихованням можна навчити людину зносити, ба навіть хвалити неволю.

ЛЮБИТЕЛІ НЕВОЛІ В АМЕРИЦІ.

І знов не треба думати, що на таке здібні тільки такі люди, що не знали ніякої свободи, що виросли під царським кнутом або під польською шляхтою. Не треба думати, що, наприклад, люди англосаксонської крови, що здавна привикли до політичної свободи, не можуть зносити неволі над собою.

Факти показують щось зовсім інакше. Бували випадки, що й англо-сакси теж були за неволю. Було таке, наприклад, у середині минулого століття в Злучених Державах. У тих часах у південних стейтах чорні люди були рабами білих панів. Білі були свобідні. Коли між південними стейтами і північними прийшло до горожанської війни, то за неволю рабів виступили не тільки південні пани, але й південні білі бідаки, так звана „біла полова", що були погорджувані за те, що, хоч білі, не мали рабів. Ця „біла полова" билася за панування білих панів над чорними робітниками, хоч рабство чорних було противне інтересові білої бідноти.

Як сказав один американський гуморист: від білих панів, що мали чорних рабів, билися за неволю чорних багато завзятіше ті білі, що не мали чорних на полі, але мало чорно в голові.

Такі часи...

— Маєш прекрасний капелюх.

— Прекрасний? Алеж ношу його вже третій рік.

— Виглядає, як новий.

— А то тому, що обходжуся з ним дуже старанно. Завсіди, як вернусь до дому, особисто його відчищую. Тамтої весни я дав його відчистити хемічно, в осени казав його перефарбувати й дати нову стяжку та підшивку, а перед двома тижнями заміняв його у ресторані.

Два робітники копали ями на місці, де мав станути новий будинок. Один цікавий глядач питає:

— Як це є Софроне, що хоч ви оба з Петром почали разом копати, то перед ним більша купа землі, ніж перед тобою?

— Дурне питання! — відповідає Софрон. — Таж бачиш, що він викопав більшу яму!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Молода наша сила.

Серед родженої в Америці української молоді вибивається на високе місце в американському політичному життї молода, сильної індивідуальности дівчина, Евгенія Зарковська. Батько її є активним українцем, довголітним членом У. Н. Союзу, як теж секретарем 215 його відділу. Панна Евгенія покінчила в 1934 році Нюйорський Униве-ситет, на якому студіювала математику. По скінченню студій дістала важну посаду в статистичному відділі одної великої нюйорської фірми. Рівночасно вона поринула в американське політичне життя, в якому за короткий час здобула провідну позицію: вона є тепер політичною лідеркою в словянсько-демократичному клюбі в Гарлемі.

В часі своєї політичної діяльности панна Зарковська навязала багато особистих звязків з ріжними високими політичними особами й була представлена недавно самому губернаторові нюйорського стейту, Лемановi. Беручи під увагу ці її успіхи, як теж її ще дуже молодий вік, можна надіятися, що це тільки початок її політичної карієри і що незабаром ми побачимо її на ще вищих позиціях. Надіємося теж, що ця здібна, молода, нова сила на цих позиціях не забуде нації, з якої походить.

В. Г.

КОГОЗ, Н. Й.

Наради в справі окружного свята в память І. Франка.

На одним з нарад Стейтової Орґанізації Українсько-Американських Демократичних Клюбів стейту Ню Йорк піднесено справу святкування 20-ліття смерти нашого ґенія Івана Франка. В цій справі скликано ще окремі збори, на які запрошено представників національних українських орґанізацій з цілої околиці.

На тих зборах вибрано окремий комітет зі всіх товариств і парохій, якому поручено працю, звязану зі святом. Рішено, що Франкове свято має відбутись дня 10-го жовтня б. р. в галі Українсько-Американського Клюбу в Водерваліт, Н. Й.

До комітету свята ввійшли: Т. Малігловка, голова; В. Футулуйчук, секретар; С. Слота, касієр; А. Геля і І. Урбан, члени.

До ширшого комітету вибрані: з Когоз С. Палка, І. Коба, С. Постоловський, пані Лисяк і пані М. Кушнір, з Трой О. Било і І. Янчак, з Водерваліт П. Ригинич і М. Спяк.

„АВТОР" СКЕТЧУ В ГОЛОВНІЙ РОЛІ.

Нотований злодій з Варшави Собкевич назвав себе автором і автором скетчів та замешкав як співлькатор з Юліяном Кравчиком. Тут видно відозвалася в Собкевича акторська жилка і він передягнувся „нібито припадково" в камізольку свого співлькатора, де було 650 рублів у золоті. Останню сцену до цього „скетчу" доробили поліція і суд, що засудив Собкевича на 2 і пів року вязниці та його помічника в злодійстві, Качинського, на один рік.

ВІСТИ З БАЗАРУ „СУРМА" 103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Минулої суботи, 29 серпня, підприємство Сурма розпочало одинацятий рік української програми на радіо. Цього року на протязі двох літніх місяців програма була стримана, а тепер взяли ми трохи сильнішу радіову стацію і теж змінили програму з неділі на суботу, на 4-ту годину пополудні.

Радіові Програми Сурми завсігди мають висококультурну ціль у поширенні знання про українську пісню і музику та любов до неї українскій тут родженій молоді.

Як слухають, як витають українську програму Сурми, подаємо одну поезію присвячену одним нашим поетом з нагоди відкриття згаданої програми:

В минулу суботу у місяци серпні,
Весь день було хмарно й сумно немило,
Та в склоні дня цего, в годині четвертій,
На земельку сонце небео засвітило.

Розбив вітер мряки й чорнії хмари
Дух радости взніcся у небо блакітне
На радіо „Сурма" вкраїнська заграла,
Дорогі нам, рідні, українські пісні.

О, дай Боже милий, щоб так в Україні,
Погіднее сонце волі засвітило,
А „Сурми" програма тут нам на чужині,
Щоби розвивалась й всіх нас веселила.

На дохід радіо програми Сурми влаштовується в Ню Йорку дня 20-го цього місяця в Вебстер Галі „Великий Радіо Баль і Концерт". Найбільшою атракцією цього балю буде виступ сестер Шиманських з Філяделфії з новими українськими піснями, а головно вони відспівають перший раз на сцені Український Марш Садовського, на котрого слова був розписаний конкурс у „Свободі".

В понеділок, 31-го серпня, сестри Шиманські гостили в Ню Йорку й на пробі заспівали цей марш; в той час було кільканацять покупців у склепі. Як почули їх чудовий спів, то забули, чого прийшли; всі слухали і питалися, хто це, а як ми сказали, що це вони будуть на Радіо Бали виступати, то брали тікети для цілої родини і чужих. Таких артисток, кажуть, ніхто не має права опустити. Панночки Шиманські знані зі сцени і радія як „Шай" Систерс, згодились також виступити на Радіо Програмі Сурми дня 19-го вересня.

(ог.)

У лікаря.

— Ще прошу мені сказати, коли найбільше приете.

— Як плачу вам належитість.

ПОЗІР! КАРНЕГІ, ПА.! ПОЗІР!

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ, ЩО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13-ГО ВЕРЕСНЯ 1936 РОКУ

(SUNDAY, SEPTEMBER 13, 1936)

в годині 7-мій ввечір

:——::——: відбудуться :——::——:

В ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛІ

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Куди йти Українській Молоді, як піднести народнє життя, яким ідеалам нам служити? Такі питання будуть порушені на спільних нарадах.

Будуть говорити місцеві й позамісцеві бесідники.

Інж. Володимир Малевич,
207,9 заст. гол. предс. У. Н. Союза.

ПОЗІР! НЮАРК, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВ. ЦЕРК. ГРОМАДИ ТА ХОРУ БАНДУРИСТ

:——::——: відбудеться :——::——:

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936

В MONTGOMERY PARK

123 MONTGOMERY AVE., AT 20th STREET, IRVINGTON, N. J.

Початок в годині 1-шій пополудні. — Вступ 35 центів.

Добірна орхестра.

На цьому пікніку буде багато несподіванок для всіх приявних. — Комітет. 207

ПОЗІР! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936

Великий ПІКНІК

—— на дохід ——

УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛ. ЦЕРКВИ СВ. ЙОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ

: в :

ПАРКУ КРІВАНЕКА (OLD CIDER MILL)

VAUX HALL ROAD & BURNETT AVENUE, UNION, N. J.

Початок в годині 1-шій пополудні.

207 Всіх щиро запрошує — Церковний Комітет.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ПАРОХІЯ СВ. ЙОСАФАТА ВЛАШТОВУЄ

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В СУБОТУ, ДНЯ 5-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936 Р.

від години 4-тої пополудні

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936 Р.

від години 2-гої пополудні.

НА ЦЕРКОВНІЙ ПЛОЩІ, 303 HUDSON AVE.

Запрошуємо українське громадянство на цей пікнік, останній цього року. Подбаємо, щоб була добра музика, сердечна обслуга і добірне товариство. Запевняємо всіх гостей, старих і молодих, за вдоволення. — Комітет. 207

ATTENTION YOUTH! ATTENTION YOUTH!

FIFTH ANNUAL CONVENTION

—— OF ——

LEAGUE OF UKRAINIAN CLUBS OF AMERICA

:——::——: WILL BE HELD AT :——::——:

TROY, N. Y.

SEPTEMBER 5, 6, 7, 1936

ST. NICHOLAS AUDITORIUM, 391 SECOND STREET.

A cordial evitation is extended to all Ukrainian youth clubs. Come as a delegate or guest; and take part in the discussions concerning our youth ina non-partisan frank manner.

FIFTH ANNUAL CONVENTION
LEAGUE OF UKRAINIAN CLUBS
TROY, N. Y.
SEPT. 5th, 6th and 7th, 1936.

PROGRAM

Saturday, Sept. 5, 1936.

9:00 A. M. Registration of delegates and guests
Presentation of credentials
Invocation
Opening of convention
Election of election committee
Election of chairman of convention
Election of vice-chairman of convention
Election of secretary of convention
Election of press committee
12:30 P. M. Lunch
2:00 P. M. Reading of minutes of last convention and executive meetings
Report of executive board
Report of boards of trustees
Reports of delegates
Unfinished old business
9:30 P. M. Semi-formal dinner dance at Crescent Casino

Sunday, Sept. 6, 1936.

9:00 A. M. High Mass at St. Nicholas Ukrainian Church
11:00 A.M. Short business session
12:30 P. M. Dinner
2:00 P. M. Fourth session
3:30 P. M. Picnic at Lesko's Grove —sport events
4:00 P. M. Convention picture (Evening open).

Monday, Sept. 7, 1936.

9:00 A. M. Fifth session. New business continued, election of new officers and trustees for 1937
12:30 P. M. Farewell banquet at Parish Hall. General dancing following through the evening
2:30 P. M. First meeting of newly elected officers and trustees

All sessions of the convention will take place at the St. Nicholas Ukrainian Parish Hall, 391 Second Street, Troy, N. Y. 206

Позір! Алентавн, Па., і околиця! Позір!

Відділ 23. О.Д.В.У. і Український Червоний Хрест

:——::——: улаштовують :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6 ВЕРЕСНЯ 1936 Р. SUNDAY, SEPTEMBER 6,

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936 Р.

В ЛІСКУ NORMAN BURKE'S FARM, FULLERTON, PA.

На цей пікнік запрошуємо всі націоналістичні товариства, без огляду на релігійні почування, і все громадянство з ближчих і дальших околиць, як: Алентавн, Бетлегем, Істон, Нортгемптон, Палмертон, Ковтсвіл і Філядельфія. На пікніку будуть всякі несподіванки, забави для старших і молоді; свіжі добрі напитки і смачна перекуска та добірна українська орхестра Блащака-Собчак. Тому обовязком кождого українця і українки є прийти на це пікнік, бо дохід призначений на народні цілі. 207

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДИ.

Питання: Мені здається, що стейт Ню Йорк понизив вік для аплікантів на одержання пенсії старих літ до 65 років життя, щоб відповідало вимогам федерального закону Соціяльного Обезпечення. Які є інші вимоги? Чи людина звиш 65 років життя управнена до пенсії?

Відповідь: Аплікант на пенсію старих літ у стейті Ню Йорк мусить мати скінчених щонайменше 65 років життя та бути ситизеном Злучених Держав. Мусить перебувати у Злучених Державах щонайменше девять років, а з того щонайменше пять років у стейті Ню Йорк. Дальше мусить мешкати постійно щонайменше один рік у стейті перед поданням аплікації.

Однак аплікант є управнений до пенсії тільки тоді, коли не може вдержатись, по части або в цілости, власними силами та не має дітей чи інших споріднених осіб, котрі законно відповідають за його вдержання та мають змогу до того. Тому, що пенсії не будуть виплачувані перед 1 жовтня 1936 року, аплікації, тепер висилані почтою, приймає нюйорський Департамент Публичного Добра, 902 Бродвей, Ню Йорк, Н. Й.

Питання: Мій батько має 60 років та є неграмотний. Чи міг би я спровадити його до Злучених Держав? Я є леґальний мешканець цього краю.

Відповідь: Всім неграмотним мужчинам між 16 і 55 роком життя вступ до Злучених Держав заборонений, але ситизен чи леґальний чужинець може спровадити неграмотного батька або діда, котрим скінчилося 55 років життя. Приписи для неграмотних жінок є зовсім відмінні. Жінка, мати, баба або незамужня чи повдовіла дочка американського ситизена чи леґального чужинця буде допущена, хоч неграмотна та незалежно від віку.

Питання: Я мешкав у Дітройт, Мішиґен, коли вибирав перші горожанські папери, а тепер уже від півтора року мешкаю в Ню Йорку. Бажаю податись на другі папери, але не маю приятелів у Ню Йорку, американських горожан, котрі посвідчилиб, що знають мене з Дітройт. Що мені робити?

Відповідь: Коли вас покличуть на перше переслухання, мусите привести з собою двох американських ситизенів, котрі знають вас увесь час побуту в Ню Йорку, цебто тих півтора року, та можуть посвідчити про ваш добрий характер. На тім переслуханню вас запитає натуралізаційний екзамінатор про імена й адреси двох американських горожан, у Дітройті, котрі могли би зложити відповідні зізнання про вас у своїй місцевості. Це все, що вам треба зробити; натуралізаційний урядник у Дітройті порозуміється з тими людьми та дістане від них заприсяжені зізнання про вас.

Питання: Шість років тому помер мій перший муж, котрий був американським горожанином, бо натуралізувався 1924 року. Останнього року я вдруге одружилась, але цей муж є чужинець. Тепер бажаю стати горожанкою. Мене інформують, що тому, що мій небіжчик муж був горожанином, мені не треба вибирати перших паперів, але відразу подаватись на другі. Чи це правда?

Відповідь: У нюйорській натуралізаційній окрузі це можливе і віримо, що подібно буває у більшості натуралізаційних округ по цілім краю. Вдова по американськім горожанині може колинебудь по смерти мужа дістати відразу другі горожанські папери без вибирання перших. Друге подружжя в тім випадку ніяк не зміняє справи.

Питання: Бажаю виїхати з візитою до рідного краю та одержати дозвіл на поворотний приїзд до Злучених Держав. Я приїхав сюди дитиною та не знаю нічого про мій приїзд, але маю докази, що я жив у цьому краю перед 29 червня 1906 року. Чи можу дістати дозвіл на поворот на підставі тих моїх доказів?

Відповідь: Дозвіл на поворот дістане особа, хоч рекордів її приїзду не можна провірити, якщо предложить докази свого побуту в Злучених Державах зперед 29 червня 1906 року та що постійно проживала тут від того часу. Заприсяжені зізнання від двох горожан у таких справах не вистарчають. Докази мусять бути безпосередні, такі як: метрика подружжя, уродин, смерти, свідоцтво школи, датовані листи з ковертами, поквітування, контракти, банкові книжечки, записки праці, тощо.

ФЛІС.

Кінський майстер.

— Мамусю! Я нині бачила того майстра, що робить коні.

— Алеж, дитино, коня не робиться...

— А я таки бачила! Кінь уже був готовий і цей майстер ще тільки прибивав йому цвяхи до ніг.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(99)

Чотири вязні ставили розпучливий опір напасникам. Вони не мали найменшої надії якось урятуватись, а оборонялися лише так, щоб не конати на подобу баранів. У розгарі боротьби забувається про страх смерти. Нагло Дік, поглянувши в бік, закричав: „Гей, там міліони нових чортів вилізають!" Справді з нетрів почали висипатися хмари нових чорних воїнів.

„Це не Ґаля Ґаля!" — закричав урадуваний Юкунда, якому з радости станули в очах сльози. „Це Вазіри, вірні воїни Тарзана, пана нетрів". „Тарзана Вазіри!" — повторили хлопці з подивом і захопленням. Вазіри поспішали, щоб їм помогти... Одначе Тарзана не було між ними. „Тарзан умер" — зі смутком думали білі хлопці.

Людоїди, побачивши хмари вірних Тарзанові Вазірів, попали у великий переполох. Вони відразу забули про чотирьох вязнів і кожний почав думати про себе. Наче перелякані заяці, вони почали розскакуватися на всі сторони по нетрах. Вазіри слали їм у спини свої влучні стріли. Багато з них падали, видаючи з себе переразливі передсмертні крики.

„Ми врятовані, ми врятовані! Мені впрост не хочеться цьому вірити!" — кричав урадуваний Дік. Почуття Дока було перемішане: радість зі смутком. Він радий був, що врятувався від смерти, та про Тарзана він не міг забути. Та в той момент обох хлопців схопили у свої залізні обійми якісь патлаті руки й потягли їх силою за собою.